

**Arolygiaeth Ei Mawrhydi Dros Addysg
A Hyfforddiant yng Nghymru**

**Her Majesty's Inspectorate
For Education and Training in Wales**

Cyfrifon Adnodd Adrannol 2003-2004

RHAGAIR I'R CYFRIFON

Swyddogaeth a gweithrediad

Estyn yw Swyddfa Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Fe'i harweinir gan Brif Arolygydd Ei Mawrhydi, a' cheir Arolygwyr Ei Mawrhydi a gweinyddwyr arei staff. Mae'r staff wedi'u lleoli yn y Pencadlys yng Nghaerdydd ac mewn swyddfa leol yng Ngogledd Cymru.

Mae gan Estyn gyfrifoldebau statudol ar gyfer arolygu addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Golyga hyn nad yw ei weithgareddau craidd yn newid o flwyddyn i flwyddyn, oni bai bod newid yn y ddeddfwriaeth. Bob blwyddyn, felly, mae Estyn yn cynnal cylch arolygu o:

Lleoliadau meithrin nas cynhelir;
Ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig;
Unedau cyfeirio disgyblion;
Awdurdodau Addysg Lleol (ar y cyd â'r Comisiwn Archwilio fel arfer);
Sefydliadau hyfforddiant cychwynnol i athrawon;
Sefydliadau addysg bellach;
Darparwyr hyfforddiant yn y gwaith;
Addysg oedolion;
Gwasanaethau ieuencid; a
Chwmnïau gyrfaoedd.

Yn ystod 2003-2004, mae Estyn hefyd wedi parhau i arolygu elfennau addysg, gyrfaoedd a hyfforddiant y Fargen Newydd yng Nghymru, yn unol â Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda'r Ganolfan Byd Gwaith.

Mae Estyn hefyd yn rhoi cyngor i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar unrhyw agwedd ar addysg a hyfforddiant yng Nghymru sy'n rhan o'r cylch gorchwyl a roddir yn flynyddol i'r Prif Arolygydd gan y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes. Mae'r cylch gorchwyl yn gosod ffocws i weithgareddau staff Estyn yn y ffordd y mae'n clustnadi'r gwaith y mae angen ei wneud mewn unrhyw flwyddyn benodol i gefnogi'r blaenoriaethau gweinidogol ar gyfer addysg a hyfforddiant.

Mae dulliau arolygu Estyn yn cael eu nodi yn y fframweithiau ac arweiniad a gyhoeddir. Caiff y dogfennau hyn, sy'n helpu sicrhau ansawdd a chysondeb arolygiadau, eu hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd.

Prif nod ac amcanion

Nod Estyn, a nodir yn ei Gynllun Corfforaethol ar gyfer 2003-2006, yw hybu safonau ac ansawdd mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru drwy arolygu a chynghori, i gefnogi'r weledigaeth a'r cyfeiriad strategol a osodir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn y Cynllun i Gymru 2001 ac, fel yr ategir gan ddogfennau eraill gan gynnwys 'Y Wlad sy'n Dysgu' ac 'Ymestyn Hawl'.

Amcanion Estyn ar gyfer 2003-2004 yn y cynllun oedd:

- darparu gwasanaeth arolygu addysg a hyfforddiant o safon uchel yng Nghymru; a
- chynnig cyngor annibynnol a chadarn, ar sail tystiolaeth arolygiadau, i Lywodraeth Cynulliad Cymru i'w cynorthwyo wrth lunio ac arfarnu polisi er gwelliant parhaus addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

Ariannu

Mae Estyn yn annibynnol ar, ond wedi'i ariannu gan, Lywodraeth Cynulliad Cymru dan adran 104 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

Fformat y cyfrifon

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn dan Atodlen 6(5) Deddf Llywodraeth Cymru 1998, yn unol â'r cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM. Gellir cael copi o'r cyfarwyddyd hwnnw gan Estyn yn Llys Angor, Heol Keen, Caerdydd CF24 5JW.

Mae'r cyfrifon hyn yn adlewyrchu asedau, rhwymedigaethau ac alldro ariannol Estyn yn unig.

Canlyniadau ar gyfer y flwyddyn

Dengys y Datganiad Gweithredu gost weithredol net ar gyfer y flwyddyn o £9,807,000 (2002-03: £8,553,000), sy'n cynrychioli cynnydd mewn gwariant net o 14.7% o gymharu â 2002-03.

Un o dargedau ariannol allweddol Estyn yw cadw gwariant o fewn y gyllideb. Yn 2003-2004, dengys y cyfrifon adnodd hyn y bu tanwariant o £3,976,000. Mae'r tanwariant hwn (gweler Atodlen 1) yn bennaf gysylltiedig â gwariant cyfalaf, costau staffio, costau rhedeg cyffredinol a chostau rhaglen (gyda chostau rhaglen a chostau rhedeg wedi'u cysylltu'n agos â lefelau staffio) ac mae hyn yn bennaf yn sgil:

- nifer fawr o swyddi staff yn parhau'n wag drwy gydol 2003-2004, gan achosi tanwariant ar gostau staffio o oddeutu £1.5 miliwn. Cafwyd rhai anawsterau wrth recriwtio ar gyfer swyddi penodol ac effeithiodd hyn ar waith rhaglen a gwaith prosiect yn y meysydd hyn, er enghraifft dysgu oedolion yn y gymuned, a thechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu. Yn fwy arwyddocaol, roedd yn rhaid gohirio recriwtio i rai swyddi yn sgil ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol a achoswyd hanner ffordd drwy'r flwyddyn o ganlyniad i adolygiad gwariant y Cynulliad. Rhoddodd y gostyngiad dros-dro a'r lefelu yng nghyllidebau'r blynyddoedd sydd i ddod o ganlyniad i'r adolygiad, gyfyngiadau ar ehangiad arfaethedig y sefydliad, gan na ellid fforddio recriwtio i bob swydd wag yn llawn yn y blynyddoedd sydd i ddod wrth ystyried cronladau cyflog blynyddol. Yn anochel, cafodd y cyfyngiad a roddwyd ar recriwtio sgil-effaith ar feysydd gwariant eraill, gan arwain at danwariant pellach, sef cyfanswm o ryw £700,000, yn erbyn penawdau cyllideb fel teithio a chynhaliadau, technoleg gwybodaeth a chyfathrebu, hyfforddiant staff a threuliau cyffredinol.
- nid yw prisiau arolygiadau ysgolion a roir ar gontract wedi cynyddu mor gynnar na chymaint ag y disgwyliwyd; roedd darpariaeth y gyllideb yn 2003-2004 yn caniatáu cynnydd o 29% o gymharu â chostau'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, cynyddodd y

costau gwirioneddol cyfan 16% yn unig, ond roedd y cynnydd yn fwy tuag at ddiwedd y flwyddyn. Mae costau arolygu yn parhau i gynyddu yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac mae'n golygu ei bod yn anodd rhagweld y costau. Achosodd yr amgylchiadau hyn danwariant yn erbyn y gyllideb o tua £350,000. Yn ychwanegol, mae tanwariant o tua £250,000 mewn perthynas ag arolygu ôl-16. Y prif reswm dros y tanwariant hwn yw pan osodwyd y gyllideb ar gyfer aseswyr cymheiriaid mewn arolygiadau Addysg Bellach, roedd disgwyl y byddai Estyn yn talu ffioedd arolygu yn ogystal â chostau teithio a chynhaliadau. Yn 2003-2004, nid oedd nyn yn digwydd bellach a dim ond teithio a chynhaliadau a oedd yn daladwy.

- lleihau gwariant ar gyhoeddiadau yn erbyn y gyllideb drwy gynyddu'r defnydd o gyhoeddiadau ar y wefan yn unig a defnyddio llai o gyhoeddiadau sgleiniog, drutach sydd hefyd yn cymryd mwy o amser i'w cynhyrchu. Hefyd, mae costau hyfforddiant wedi cael eu cadw i lawr yn erbyn y gyllideb drwy wneud y gorau posibl o'n safleoedd ein hunain ar gyfer cyrsiau a digwyddiadau yn lle gwestai a chanolfannau cynadledda. Mae'r tanwariant yn erbyn y ddau faes hwn tua £300,000.
- tanwariant o £288,000 yn erbyn y gyllideb gyfalaf. Roedd cyllideb gyfalaf 2003-2004 yn cynnwys dyraniad nas defnyddiwyd o £100,000 ar gyfer gwaith yn gysylltiedig â disodli cronfa ddata arolygu Estyn, a ohiriwyd tan 2004-2005. Roedd y cynilion a oedd yn weddill ar wariant cyfalaf (£188,000) yn bennaf yn erbyn cyllideb y prosiect ar gyfer caffael mwy o le ar gyfer swyddfeydd yn Llys Angor, Caerdydd. Bu gwariant ar y prosiect yn llai na'r gyllideb a chafodd ei ariannu'n bennaf drwy gyllid refeniw. O ganlyniad i'r uchod, bydd Estyn yn ceisio egluro diffiniad a dosbarthiad yr holl wariant cyfalaf yn y dyfodol gyda Chynulliad Cenedlaethol Cymru.
- lefel y costau dibrisiant ar gyfer asedau sefydlog £190,000 yn is na'r hyn y darperir ar ei gyfer yn y gyllideb cyllido cyfalaf.

Dengys y fantolen ar ddiwedd y flwyddyn, sef 31 Mawrth 2004, rwymedigaethau net o £1,505,000 (2002-03: £709,000). Mae'r cynnydd o gymharu â'r llynedd yn sgil dau ffactor, sef gwelliant parhaus mewn rheoli arian yn ystod blwyddyn ariannol 2003-2004 sydd wedi lleihau cyfanswm yr arian yn y banc ac mewn llaw ar 31 Mawrth 2004 a chynnydd mewn credydwy. Nid yw'n anarferol i fantolen Estyn ddangos diffyg ar ddiwedd blwyddyn ariannol yn sgil nifer fawr o gredydwy. Mae rhan fwyaf y credydwy hyn yn ganlyniad arferol i drefniadau contract Estyn ar gyfer arolygiadau ysgolion, gan na thelir am gontract nes bod Estyn wedi cael adroddiad yr arolygiad. Dan ofynion statudol, gellir derbyn yr adroddiad hyd at 45 diwrnod ar ôl cwblhau'r arolygiad. Gan fod nifer yr arolygiadau ysgolion yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn, mae hyn yn anochel yn effeithio ar ffigurau credydwy, gan greu gorgyffwrdd rhwng blynyddoedd ariannol yn aml. Fodd bynnag, yn 2003-2004, achosodd cynnydd yng nghostau arolygu tymor y Gwanwyn i ffigurau'r credydwyr chwyddo. Yn ogystal â chynnydd o 18% yng nghost arolygiadau ar gyfartaledd ar gyfer tymor y Gwanwyn 2004, o gymharu â thymor y Gwanwyn y flwyddyn flaenorol, cwblhaodd Estyn arolygiadau ychwanegol hefyd yn y sector ysgolion cynradd yng Ngwanwyn 2004. Bob blwyddyn, mae Estyn yn cael nifer o geisiadau am resymau tosturiol i ohirio arolygiad, a gall hyn arwain at symud arolygiad y bwriadwyd ei gynnal yn gynharach yn y flwyddyn i'r tymor olaf (tymor y Gwanwyn).

Yn 2003-2004, cynyddwyd ffigur y credydwy hefyd gan y ffaith fod Estyn wedi newid darparwr ei wasanaeth cyflogres a'i drefniadau talu. Arweiniodd hyn at gynnydd yn y cronni ar gyfer cyflogau Mawrth 2004 o £384,000. Bydd Estyn yn cael cyllid gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru i fodloni'r holl rwymedigaethau uchod pan fyddant yn ddyledus ym

mlwyddyn ariannol 2004-2005. O ganlyniad, bu'n briodol ystyried mabwysiadu sail busnes hyfyw wrth baratoi'r datganiadau ariannol hyn.

Mae'r unig gaffaeliadau Asedau Sefydlog a wnaed yn ystod 2003-2004 yn gysylltiedig â chelfi a gosodiadau. Yn sgil twf arfaethedig y sefydliad, cafodd y swyddfeydd presennol yn Llys Angor, Caerdydd, eu had-drefnu yn ystod y flwyddyn a chafodd mwy o le ei gaffael a'i addurno yn barod ar gyfer symud i mewn iddo.

Adolygiad o'r gweithgareddau

Adroddir ar ganfyddiadau arolygu Estyn bob blwyddyn yn 'Adroddiad Blynyddol Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru'. Cyflwynwyd y ddogfen ddiweddaraf gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Chwefror 2004. Gellir cael yr adroddiad gan Y Llyfrfa.

Yn ystod 2003-2004, mae gwaith pellach wedi ei wneud i ddatblygu elfennau, systemau a phrosesau ategol er mwyn paratoi ar gyfer cyflwyno'r trefniadau arolygu newydd ym mis Medi 2004, sy'n berthnasol i'r holl sectorau a arolygwn ac eithrio meithrinfeydd nas cynhelir ac Awdurdodau Addysg Lleol. Parhawyd â hyfforddi arolygwyr ac eraill, gan gynnwys enwebeion ac aseswyr cymheriaid, er mwyn paratoi ar gyfer cyflwyno'r trefniadau arolygu newydd.

Mae Estyn wedi parhau i ddatblygu ei gynllun Cydraddoldeb Hiliol ac mae wedi darparu hyfforddiant amrywiaeth ychwanegol ar oblygiadau newidiadau mewn deddfwriaeth ynghylch Tuedd Rhywiol a Chredoau Crefyddol. Mae Estyn hefyd wedi darparu hyfforddiant sefydliad cyfan ar Ddirprwyo a Gwneud Penderfyniadau, Rheoli Prosiectau a rhoi ein cynllun Iaith Gymraeg ar waith, ynghyd â pharhau i darparu Hyfforddiant Medrau Gwerthuso a Hyfforddiant TG.

Yn ystod 2003-2004, dechreuodd Estyn recriwtio ar raddfa eang i swyddi ledled y sefydliad. Fodd bynnag, fel yr adroddwyd dan 'Canlyniadau am y Flwyddyn' mae swyddi gwag yn parhau i raddau helaeth. Cafodd recriwtio ei ohirio oherwydd ansicrwydd cyllid yn y blynyddoedd sydd i ddod. Cododd yr ansicrwydd tua hanner ffordd drwy'r flwyddyn yn sgil yr adolygiad gwariant yng Nghymru.

Hefyd, fel y crybwyllwyd yn gynharach, cynhaliodd a chwblhaodd Estyn brosiect llety a oedd yn cynnwys addasu'r llety presennol ac addurno'r swyddfeydd ychwanegol a gafodd eu caffael yn ddiweddar yn barod i symud i mewn iddynt.

Mae gwaith wedi parhau ar lywodraethu corfforaethol a rheoli risg, fel a ddangosir yn y Datganiad ar Reoli Mewnol yn y cyfrifon hyn.

Targedau gweithredol

Gosododd Estyn nifer o dargedau penodol i'w cyflawni yn y flwyddyn ariannol, rhai ohonynt y dylanwadwyd arnynt gan gylch gorchwyl gan y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes yng Nghymru. Bydd perfformiad yn erbyn dangosyddion a nodwyd yn y Cynllun Corfforaethol ar gyfer 2003-2006 yn cael ei gyhoeddi ar wefan Estyn.

Datblygiadau yn y dyfodol

Yn amodol ar gyllid yn y blynyddoedd sydd i ddod, bydd recriwtio staff yn parhau hyd at 2005-2006 i gefnogi cyflwyno cylch arolygu ar gyfer ysgolion annibynnol (gan gynnwys ysgolion annibynnol arbennig), y gweithgaredd arolygu cynyddol ar gyfer anghenion arbennig a gwaith sy'n ehangu yn y sector ôl-16.

Bydd rhaglen gwella busnes Estyn ar gyfer 2004-2005 a thu hwnt yn cynnwys:

- cydymffurfiaeth barhaus â deddfwriaeth cyflogaeth a deddfwriaeth arall sy'n datblygu
- adolygu system rheoli perfformiad Estyn
- ceisio ailachrediad fel Buddsoddwr mewn Pobl
- datblygu ein polisiâu iechyd a diogelwch ymhellach
- parhau i ymgorffori rheoli risg ar lefelau strategol, gweithredol a thîm
- adnewyddu'r strategaeth, y systemau a'r offer TG yn ôl yr angen
- adolygu arolygiadau AALLau a meithrinfeydd nas cynhelir

Gellir cael gwybodaeth bellach am gynlluniau Estyn ar gyfer y dyfodol yng Nghynllun Corfforaethol Estyn ar gyfer 2004-2007, sydd ar gael ar wefan Estyn (www.estyn.gov.uk).

Uwch swyddogion

Aelodau'r Bwrdd Rheoli yn ystod y flwyddyn oedd:

Miss S Lewis	Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r Swyddog Cyfrifo
Miss H J Anthony	Pennaeth Adran Arolygu: Addysg y Blynyddoedd Cynnar, Ysgolion a gwaith AALLau
Mrs S Howells	Pennaeth Adran: Polisi, Cynllunio a Gwasanaethau Corfforaethol
Mrs E R Kidd	Pennaeth Adran Arolygu: Addysg a Hyfforddiant Ôl-16

Penodiadau uwch swyddogion

Penodwyd pob aelod o'r Bwrdd yn unol â Chod Rheoli'r Gwasanaeth Sifil.

Penodwyd Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Ysgolion yng Nghymru ar 1 Mehefin 2002 am gyfnod pellach o bum mlynedd drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor dan adran 4 Deddf Arolygiadau Ysgolion 1996. Nodir y rheolau penodi yng Nghôd Rheoli'r Gwasanaeth Sifil.

Cyflog aelodau'r Bwrdd Rheoli

Pennir cyflog Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru dan baragraff 3 Atodlen 1 Deddf Arolygiadau Ysgolion 1996. Mae'r Atodlen yn mynnu y ceir cymeradwyaeth gan Weinidog y Gwasanaeth Sifil.

Ar gyfer Aelodau eraill y Bwrdd Rheoli, pennwyd eu cyflog gan Bwyllgor Cyflog Estyn, a gadeirwyd gan y Prif Arolygydd Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru gydag aelod annibynnol, yn unol ag arweiniad Swyddfa'r Cabinet ar gyflogau'r Uwch Wasanaeth Sifil.

Nodir manylion pellach am gyflogau yn Nodyn 2 y cyfrifon hyn.

Cynllun pensiwn

Cynhwysir gweithwyr presennol a chyn-weithwyr yn narpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), sy'n anghyfrannol ac heb ei gyllido (gweler Nodyn 1.9 y cyfrifon hyn) ac mae datganiad cynllun ar wahân ar gyfer y PCSPS yn ei gyfanrwydd.

Cyfle cyfartal

Polisi Estyn yw y dylai pob gweithiwr ac ymgeisydd am swydd gael cyfle cyfartal ar gyfer cyflogaeth a dyrchafiad ar sail eu gallu, eu cymwysterau a'u haddasrwydd ar gyfer y gwaith.

Ni ddylai unrhyw ymgeisydd am swydd neu weithiwr gael triniaeth lai ffafriol ar sail hil, lliw, rhyw, tuedd rhywiol, oedran, statws priodasol, anabledd, crefydd, cyfrifoldebau teulu/domestig neu batrymau gwaith e.e. rhan-amser, ac ni ddylai unrhyw unigolion wynebu anfantis yn sgil amodau neu ofynion na ellir eu cyfiawnhau.

Mae Estyn yn dilyn Cod Ymarfer y Gwasanaeth Sifil ar gyfer cyflogi pobl anabl, sy'n ceisio sicrhau na ddigwydd unrhyw wahaniaethu ar sail anabledd, a bod cyflogaeth a dyrchafiad mewn gyrfa yn Estyn yn llwyr ar sail gallu, cymwysterau ac addasrwydd ar gyfer y gwaith.

Lledaenu gwybodaeth

Mae Estyn yn sefydliad rhagweithiol sy'n eirioli rhannu gwybodaeth a syniadau, ac mae'n ceisio manteisio'n llawn ar dechnoleg fodern i gyflawni'r nodau hyn. Mae gan Estyn wefan gwbl weithredol sydd ag ystod o gyhoeddiadau sy'n cynnwys cyngor ac arfer dda. Mae cyhoeddiadau ar y safle hwn yn seiliedig ar dystiolaeth arolygu sy'n cwmpasu amrywiaeth o bynciau ym maes addysg a hyfforddiant, a safle Mewnwyd sydd ar gael i'r holl staff. Mae grwpiau rheoli strwythuredig wedi'u sefydlu ar lefel strategol a lefel weithredol. Cynhelir cyfarfodydd corfforaethol a chyfarfodydd grŵp yn rheolaidd, a chaiff y wybodaeth a geir o ganlyniad ei lledaenu ledled y sefydliad drwy'r sianelau priodol.

Polisi talu

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cynnig ystod o wasanaethau ariannol i Estyn, gan gynnwys prosesu taliadau cyflenwyr. Dan Ddeddf Talu Dyledion Masnachol yn Hwyr (Llog) 1998, mae gofyn i'r Cynulliad dalu anfonebau cyflenwyr diamheuol o fewn 30 diwrnod i dderbyn nwyddau neu wasanaethau neu anfoneb ddilys, pa un bynnag a ddaw yr hwyraf. Cyflawnwyd hyn ar gyfer 98.4% o bob taliad o'r fath a wnaed yn 2003 – 2004 (2002-2003: 88.9%). Ni thalwyd unrhyw log ac nid oedd unrhyw log yn ddyledus ar gyfer trafodion yn 2003-2004.

Archwilwyr

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn archwilio cyfrifon Estyn yn unol ag Adran 97 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

Digwyddiadau ers diwedd y flwyddyn ariannol

Ni fu unrhyw ddigwyddiadau ers dyddiad y fantolen sy'n effeithio ar ddeall y datganiadau ariannol hyn.

Susan Lewis

Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a Swyddog Cyfrifo

17 Tachwedd 2004

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG CYFRIFO

Dan Atodlen 6(5) Deddf Llywodraeth Cymru 1998, mae'n ofynnol i Estyn baratoi cyfrifon adnoddau ar gyfer pob blwyddyn ariannol, er mwyn cydymffurfio â chyfarwyddyd y Trysorlys, gan roi manylion yr adnoddau a gafwyd, a gadwyd neu a waredwyd yn ystod y flwyddyn, a'r defnydd a wnaeth Estyn o adnoddau yn ystod y flwyddyn.

Caiff y cyfrifon adnoddau eu paratoi ar sail croniadau, ac mae'n rhaid iddynt roi darlun cywir a theg o sefyllfa Estyn, alldro net yr adnoddau, yr adnoddau a gymhwyswyd i amcanion, enillion a cholledion cydnabyddedig, a llifau arian am y flwyddyn ariannol.

Mae'r Trysorlys wedi penodi Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn Swyddog Cyfrifo Estyn, gyda chyfrifoldeb dros baratoi cyfrifon Estyn a'u trosglwyddo i Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol bod y Swyddog Cyfrifo yn cydymffurfio â'r Llawlyfr Cyfrifo Adnoddau a baratowyd gan y Trysorlys, ac yn benodol:

- glynu wrth y gofynion cyfrifo a datgelu perthnasol, a defnyddio polisiau cyfrifo addas yn gyson;
- ffurfio barnau ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- nodi a ddilynwyd safonau cyfrifo cymwys, fel a nodwyd yn y Llawlyfr Cyfrifo Adnoddau, a datgelu ac egluro unrhyw wryiadau perthnasol yn y cyfrifon; a
- pharatoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol.

Nodir cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifo, gan gynnwys cyfrifoldeb dros gywirdeb a rheoleidd-dra arian cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifo yn atebol amdano, cadw cofnodion cywir a diogelu asedau Estyn, ym Memorandwm y Swyddogion Cyfrifo, a gyhoeddwyd gan y Trysorlys ac a gyhoeddwyd yn y ddogfen Cyfrifon y Llywodraeth (Y Llyfrfa).

DATGANIAD AR REOLAETH FEWNOL

1. Cwmpas cyfrifoldeb

Fel Swyddog Cyfrifo, mae gennyf i gyfrifoldeb dros gynnal system gadarn o reoli mewnol sy'n cefnogi cyflawniad polisiau, nodau ac amcanion Estyn, tra'n diogelu'r cronfeydd a'r asedau cyhoeddus yr wyf i'n gyfrifol amdanynt yn bersonol, yn unol â'r cyfrifoldebau a bennwyd i mi gan Cyfrifon y Llywodraeth.

Mae Estyn yn adran lywodraethol heb weinidog sy'n annibynnol ar, ond a ariennir gan, Gynulliad Cenedlaethol Cymru, dan adran 104 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

2. Diben y system rheolaeth fewnol

Bwriad y system rheolaeth fewnol yw rheoli risg at lefel resymol, yn hytrach na dileu pob risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; felly gall ond gynnig sicrwydd rhesymol o ran effeithiolrwydd ac nid sicrwydd absoliwt. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd â'r bwriad o nodi a blaenoriaethu risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Estyn, arfarnu'r tebygolrwydd o'r risgiau hynny'n cael eu gwireddu a'r effaith os cânt eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Sefydlwyd y system hon o reolaeth fewnol gan Estyn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2004 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a'r cyfrifon blynyddol, ac mae'n cyd-fynd ag arweiniad y Trysorlys.

3. Y gallu i ddelio â risg

Rhoddir arweinyddiaeth i reoli'r broses rheoli risg drwy bolisi rheoli risg Estyn, sy'n nodi:

diben trefniadau rheoli risg Estyn:
egwyddorion rheoli risg;
cyfrifoldebau perthynol yn Estyn;
goddefiant risg;
fframwaith rheoli risg Estyn a sut y bydd yn gweithio; a
sut mae rheoli risg yn cyfrannu at roi sicrwydd.

Dan y polisi, mae arweinwyr tîm ar lefel Pennaeth Cangen ac yn uwch yn gyfrifol am sicrhau bod pawb yn eu timau yn deall eu cyfrifoldebau rheoli risg ac am egluro faint o rym a roddir i staff i gymryd risg yn unol â'r polisi risg ac arweiniad arall. Cyflwynir y staff i system risg Estyn fel rhan o'u cyfnod sefydlu yn y sefydliad, ac i reoli risg mewn ffordd sy'n cyd-fynd â'u swydd a'u cyfrifoldebau. Mae angen proffiliau rheoli risg mewn perthynas â chynlluniau ar gyfer pob prosiect neu ddarn o waith sylweddol.

Caiff y polisi uchod ei gefnogi hefyd gan y pecyn sicrhau rheolaeth, a gyflwynwyd ar ddiwedd 2002-2003 i ddarparu fframwaith ar gyfer rheoli risg ar lefel tîm yn y sefydliad.

4. Y fframwaith rheoli risg

Yn ystod 2003-2004, mae Estyn wedi parhau i ddatblygu a gwella'r fframwaith rheoli risg a sefydlwyd drwy gyflwyno datganiadau rheolaeth fewnol ar lefel cangen a thîm AEM rheoli. Bydd y datganiadau hyn yn cefnogi'r datganiadau rheoli adrannol a sefydlwyd eisoes.

Caiff cofrestr risg Estyn ei diweddarau bob chwarter a'i hadolygu'n flynyddol ar lefel tîm uwch reoli a thîm rheoli corfforaethol. Mae hyn yn sicrhau y caiff risgiau corfforaethol a gweithredol eu nodi, eu hasesu'n wrthrychol a'u rheoli'n weithgar. Fel y soniwyd amdano'n fras uchod, mae polisi rheoli risg Estyn yn nodi ei ymagwedd at oddefiant risg drwy ddiffinio'r hyn sy'n risgiau derbyniol a'r hyn sy'n feysydd risg a waherddir.

Ymgorfforir rheoli risg yng ngweithgaredd y sefydliad drwy'r gofyniad i holl waith sylweddol gael ei asesu'n briodol ar gyfer risg, a'i reoli yn unol â'r asesiadau hynny, gan bawb sy'n gysylltiedig. Cafodd yr holl staff mewn swydd yn 2003 eu hyfforddi mewn rheoli prosiectau ac asesu a rheoli risgiau cysylltiedig. Mae hyn yn parhau i gynnig sylfaen gadarn o ddealltwriaeth o fewn y sefydliad i Estyn y gallwn geisio gwelliant parhaus yn ein prosesau rheoli risg ein hunain ohoni.

Cynhelir ymwybyddiaeth o risg, gan gynnwys nodi cynnar a rheoli gweithgar, ar bob lefel yn y sefydliad drwy adolygu'r gofrestr risg yn rheolaidd fel y crybwyllir uchod, a thrwy'r gofyniad i reolwyr gwblhau datganiadau sicrwydd rheoli blynyddol yn seiliedig ar eu gwaith o reoli risgiau tîm. Yn ogystal, mae gan rai aelodau o staff gyfrifoldeb penodol dros ddatblygiad parhaus rheoli risg yn Estyn yn eu swydd ddisgrifiadau.

Ar ben hyn, pan gaiff systemau neu weithdrefnau eu creu o'r newydd neu eu hadolygu, rhoddir risg wrth graidd ystyriaethau Estyn ac rydym yn annog y rheiny yr ydym yn gweithio â hwy i ddefnyddio ymagwedd ar sail risg hefyd ac ymuno â ni i asesu a rheoli risg. Er enghraifft, rhoddir contractau i gontractwyr arolygiadau ysgolion yn ôl sylfaen sy'n cynnwys y ffordd y maent yn nodi ac yn rheoli risgiau. Yn yr un modd, mae gan Estyn bedwar fforwm arolygu sy'n cwmpasu agweddau gwahanol ar ein busnes craidd ac sy'n cynnwys rhanddeiliaid allweddol, i gynnig safbwynt allanol ar ein gwaith a'n datblygiad, er mwyn lleihau'r risg o beidio â chael her allanol i'r hyn a wnawn fel sefydliad.

Mae Pwyllgor Archwilio Estyn hefyd yn cynnig her allanol drwy ei aelodau annibynnol. Mae'r Pwyllgor yn cefnogi'r Swyddog Cyfrifo yn ei chyfrifoldeb dros faterion risg, rheoli, llywodraethu a sicrwydd cysylltiedig yn Estyn. Cafodd y rhan fwyaf o aelodau'r Pwyllgor Archwilio hyfforddiant yn 2003-2004 i baratoi ar gyfer ailstrwythuro'r Pwyllgor ar ddechrau 2004-2005 yn unol â "Llawlyfr y Pwyllgor Archwilio" a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM yn ystod y flwyddyn. Mae'r strwythur newydd yn caniatáu mwy o allanoldeb o 2004-2005 ymlaen, i gefnogi trefniadau rheolaeth gorfforaethol Estyn.

5. Adolygiad o effeithiolrwydd

Fel Swyddog Cyfrifo, mae gennyf i gyfrifoldeb dros adolygu'r system rheolaeth fewnol. Caiff fy adolygiad o effeithiolrwydd y system ar gyfer rheolaeth fewnol ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwyr gweithredol yn Estyn sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal a chadw'r fframwaith rheolaeth fewnol, a sylwadau a wneir gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac adroddiadau eraill. Cefais fy nghynghori ar oblygiadau canlyniad fy adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol gan Bwyllgor Archwilio Estyn.

Mae adran Gwasanaethau Archwilio Mewnol Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn darparu gwasanaethau archwilio mewnol i Estyn dan delerau cytundeb lefel gwasanaeth. Mae'r Gwasanaethau Archwilio Mewnol yn gweithredu yn ôl Safonau Archwilio Mewnol y Llywodraeth. Yn ystod 2003-2004, cynhaliodd y Gwasanaethau Archwilio Mewnol archwiliadau yn unol â'i strategaeth archwilio dair blynedd a'i gynllun blynyddol.

Mae gwaith a gwblheir gan y Gwasanaethau Archwilio Mewnol yn arwain at adroddiadau sy'n cynnwys barn annibynnol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol, ynghyd ag argymhellion ar gyfer gwella. Rhennir yr adroddiadau hyn gyda Phwyllgor Archwilio Estyn. Eir i'r afael â gwendidau a nodwyd drwy adroddiadau archwilio mewnol ac allanol i sicrhau bod gwelliant parhaus yn digwydd. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn monitro cwblhau a chydymffurfiaeth â gofynion archwilio.

Mae Adran Atebolrwydd Ariannol Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn ymgymryd ag ystod o wasanaethau ar ran Estyn ac felly mae'n rhan o fframwaith rheolaeth fewnol Estyn. Mae'r Datganiad Rheolaeth Fewnol a luniwyd gan Bennaeth yr Adran Atebolrwydd Ariannol i gefnogi'r Datganiad Rheolaeth Fewnol a lofnodwyd gan Jon Shortridge fel Ysgrifennydd Parhaol Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn rhoi sicrwydd pellach am effeithiolrwydd y systemau rheolaeth fewnol.

Susan Lewis

**Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r Swyddog
Cyfrifo**

17 Tachwedd 2004

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Tystiaf fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol ar dudalennau 14 i 30 dan baragraff 6 o Atodlen 6 Deddf Llywodraeth Cymru 1998. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn dan y confensiwn cost hanesyddol fel y'i newidiwyd drwy ailbriso rhai asedau sefydlog, a'r polisïau cyfrifo a nodir ar dudalennau 19 a 20.

Priod gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifo a'r Archwilydd

Fel a ddisgrifiwyd ar dudalen 8, mae'r Swyddog Cyfrifo yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol ag Atodlen 6 (5) Deddf Llywodraeth Cymru 1998 a chyfarwyddiadau'r Trysorlys a wneir yn ôl y gofynion hynny ar gyfer sicrhau rheoleidd-dra'r trafodion ariannol. Mae fy nghyfrifoldebau i, fel archwilydd annibynnol, yn cael eu pennu drwy statud a'u llywio gan y Bwrdd Arferion Archwilio ac arweiniad moesegol y proffesiwn archwilio.

Rwyf yn rhoi fy marn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg ac a ydynt wedi'u paratoi'n unol â Deddf Llywodraeth Cymru 1998 a chyfarwyddiadau'r Trysorlys a wneir yn ôl y gofynion hynny ac a yw'r gwariant a'r incwm, ym mhob ystyr berthnasol, wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Rwyf hefyd yn adrodd os nad yw'r Rhagair, yn fy marn i, yn gyson â'r datganiadau ariannol, os nad yw Estyn wedi cadw cofnodion cywir, neu os nad wyf i wedi cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau sy'n ofynnol ar gyfer fy archwiliad.

Rwyf yn adolygu a yw'r datganiad ar dudalen 9 i 11 yn dangos bod Estyn wedi cydymffurfio â chanllaw'r Trysorlys "Rheolaeth gorfforaethol: datganiad ar reolaeth fewnol". Rwyf yn adrodd os nad yw'n bodloni gofynion y Trysorlys, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol. Nid oes gofyn i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried, a yw Datganiad y Swyddog Cyfrifo ar Reoli Mewnol yn cwmpasu pob risg a rheoliad. Nid oes gofyn i mi ychwaith roi barn ar effeithiolrwydd gweithdrefnau rheolaeth gorfforaethol yr Asiantaeth neu ei gweithdrefnau risg a rheoliadau.

Sail barn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio'r Deyrnas Unedig a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys archwilio, ar sail profion, y dystiolaeth sy'n berthnasol i'r symiau, y datgeliadau a rheoleidd-dra'r trafodion ariannol a gynhwysir yn y datganiadau ariannol. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r dyfarniadau arwyddocaol a wnaed gan Estyn wrth baratoi'r datganiadau ariannol, ac a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol i amgylchiadau Estyn, wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Cynlluniais a chyflawnais fy archwiliad er mwyn i mi allu cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau yr oeddwn yn ystyried eu bod yn angenrheidiol er mwyn rhoi digon o dystiolaeth i mi allu rhoi sicrwydd rhesymol nad oes camddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol, boed trwy gamgymeriad neu drwy dwyll neu ryw afreoleidd-dra arall, a bod y gwariant a'r incwm, ym mhob ystyr berthnasol, wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Wrth lunio fy marn rwyf hefyd wedi arfarnu a yw'r wybodaeth a gyflwynwyd yn y datganiadau ariannol yn ddigonol at ei gilydd.

Barn

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o'r sefyllfa yn Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru, ar 31 Mawrth 2004 a gwerth net alldro'r adnoddau, yr adnoddau a ddefnyddiwyd at amcanion, yr enillion a'r colledion cydnabyddedig a'r llifau arian am y flwyddyn a ddaeth i ben, a'u bod wedi'u paratoi'n briodol yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 1998 a chyfarwyddiadau a wneir yn ôl y gofynion hynny gan y Trysorlys; ac
- ym mhob ystyr berthnasol mae'r gwariant a'r incwm wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

John Bourn
Archwilydd Cyffredinol Cymru
22 Tachwedd 2004

Swyddfa Archwilio Genedlaethol,
3 – 4 Plas y Parc,
CAERDYDD CF10 3DP

Atodlen 1
Datganiad o Alldro'r Adnoddau
am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2004

Amcan		2003-04 Alldro					2002-03	
		Gwariant gros	Incwm	CYFANSWM NET	Gwariant gros	Incwm	CYFANSWM NET	Cyfanswm net alldro o gymharu â'r Amcan arbediad/ (dros ben)
1	2	3	4	5	6	7	8	
£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Costau Gweinyddol	9,120	-	9,120	6,299	-	6,299	2,821	5,524
Costau Rhaglenni	4,663	-	4,663	3,516	(8)	3,508	1,155	3,029
Cyfanswm Adnoddau	13,783	-	13,783	9,815	(8)	9,807	3,976	8,553
Gofyniad Arian Parod Net			13,531			9,111	4,420	8,673
Cysoniad adnoddau yn erbyn gofynion arian parod net	Nodyn	£000				£000	£000	£000
Cyfanswm net alldro'r adnoddau			13,783			9,807	3,976	8,553
Caffaeliadau asedau sefydlog	7		104			66	38	181
Cymwysiadau croniadau:								
Eitemau heblaw am arian parod	3&4		(356)			(116)	(240)	(147)
Newidiadau yn y cyfalaf gweithio heblaw am arian parod	8		-			(734)	734	(1)
Defnyddio'r ddarpariaeth	12		-			88	(88)	87
Gofyniad arian parod net			13,531			9,111	4,420	8,673

Mae'r nodiadau ar dudalennau 19 i 30 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Atodlen 2

Datganiad o'r Costau Rhedeg

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2004

		2003-2004		2002-2003
	<i>Nodyn</i>	£000	£000	£000
Costau gweinyddol				
Costau staff	2		4,578	4,072
Costau gweinyddol eraill	3		<u>1,721</u>	<u>1,452</u>
Costau gweinyddol gros			6,299	5,524
Incwm gweithredol			<u>-</u>	<u>-</u>
Costau gweinyddol net			6,299	5,524
Costau rhaglenni				
Gwariant	4	3,516		3,034
Llai: incwm	5	<u>(8)</u>		<u>(5)</u>
Costau rhaglenni net			3,508	3,029
Cost rhedeg net	6		<u>9,807</u>	<u>8,553</u>
Alldro adnoddau net	6		<u>9,807</u>	<u>8,553</u>

Mae'r holl incwm a gwariant yn deillio o weithrediadau sy'n parhau.

Mae'r holl enillion neu golledion cydnabyddedig yn cael eu cofnodi yn y Datganiad o'r Costau Rhedeg.

Atodlen 3
Mantolen
ar 31 Mawrth 2004

	Nodyn	31 Mawrth 2004		31 Mawrth 2003	
		£000	£000	£000	£000
Asedau sefydlog					
Asedau diriaethol	7		186		275
Asedau cyfredol					
Dyledwyr	9	168		158	
Arian parod yn y banc ac mewn llaw	10	<u>9</u>		<u>69</u>	
		177		227	
Credydwyr: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	11	(1,750)		(1,006)	
Rhwymedigaethau cyfredol net			<u>(1,573)</u>		<u>(779)</u>
Cyfanswm asedau llai'r rhwymedigaethau cyfredol			(1,387)		(504)
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau	12		(118)		(205)
RHWYMEDIGAETHAU NET			<u>(1,505)</u>		<u>(709)</u>
Ecwiti'r trethdalwr					
Y gronfa gyffredinol	13		(1,505)		(709)
			<u>(1,505)</u>		<u>(709)</u>

Susan Lewis
Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a Swyddog Cyfrifo
17 Tachwedd 2004

Atodlen 4

Datganiad Llif Arian

am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2004

		2003-2004	2002-2003
	<i>Nodyn</i>	£000	£000
Llif net parod allan o weithgareddau gweithredu		(9,045)	(8,492)
Gwariant cyfalaf a buddsoddi ariannol		(66)	(181)
Cyllid gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru		9,051	8,155
Gostyngiad mewn arian parod	10	(60)	(518)

Cysoni cost gweithredu â'r llif arian o weithgareddau gweithredu

		2003-2004	2002-2003
	<i>Nodyn</i>	£000	£000
Cost net gweithgareddau gweithredu am y flwyddyn		9,807	8,553
Addasiadau ar gyfer trafodion heblaw arian parod			
Costau gweinyddol eraill	3	(151)	(194)
Costau rhaglenni	4	35	47
Addasiadau ar gyfer symud cyfalaf gwaith heblaw am arian parod	8	(734)	(1)
Darpariaethau a ddefnyddiwyd	12	88	87
Llif net arian parod allan o weithgareddau gweithredu		9,045	8,492

Dadansoddiad o wariant cyfalaf a buddsoddi ariannol

		2003-2004	2002-2003
		£000	£000
Taliadau i brynu asedau sefydlog diriaethol		66	181
Arian a gafwyd o werthu asedau sefydlog		-	-
Llif net arian parod o weithgareddau buddsoddi		66	181

Dadansoddiad o gyllid a chysoni â'r gofyniad arian parod net

	<i>Nodyn</i>	2003-2004 £000	2002-2003 £000
Oddi wrth Gynulliad Cenedlaethol Cymru	13	9,051	8,155
Gostyngiad mewn arian parod	10	60	518
Gofyniad arian parod net		<u>9,111</u>	<u>8,673</u>

Atodlen 5

Adnoddau yn ôl Nod ac Amcanion yr Adran

am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2004

Nod: Codi safonau ac ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru drwy arolygu a rhoi cyngor annibynnol.

	2003-2004			2002-2003
	Gros £000	Incwm £000	Net £000	Net £000
Amcanion				
2003-2004				
1. Arolygu darparwyr unigol addysg a hyfforddiant, a gwasanaethau cysylltiedig yng Nghymru, at safon uchel.	8,726	(8)	8,718	7,411
2. Rhoi cyngor annibynnol a chadarn, ar sail tystiolaeth arolygiadau, i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i'w gynorthwyo wrth ffurfio ac arfarnu polisi addysg a hyfforddiant.	1,089	-	1,089	1,142
Costau rhedeg net	<u>9,815</u>	<u>(8)</u>	<u>9,807</u>	<u>8,553</u>

Nodiadau i'r cyfrifon adnoddau adrannol

1. Datganiad o bolisiau cyfrifo

Paratowyd y datganiadau ariannol yn unol â'r *Llawlyfr Cyfrifo Adnoddau* a gyhoeddwyd gan Drysorlys Ei Mawrhydi. Disgrifir isod y polisiau cyfrifo penodol a fabwysiadwyd gan Estyn. Fe'u cymhwyswyd yn gyson wrth ymdrin â'r eitemau yr ystyriwyd eu bod yn berthnasol i'r cyfrifon hyn.

1.1 *Arferion cyfrifo*

Paratowyd y cyfrifon hyn dan y confensiwn cost hanesyddol, a'u haddasu i roi cyfrif am ailbriso asedau sefydlog yn ôl eu gwerth i Estyn.

1.2 *Asedau sefydlog diriaethol*

Caiff gwariant ei droi'n gyfalaf lle disgwylir i oes ddefnyddiol ased a brynwyd ymestyn dros nifer o flynyddoedd a bod gwerth yr eitem(au) dros £1,000. Dangosir asedau sefydlog yn ôl eu cost llai lwfans ar gyfer dibrisiant (gweler nodyn 1.3 isod). Ym marn Estyn, nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerth net hanesyddol yr asedau ar bapur, a chost gyfredol asedau newydd yn eu lle llai dibrisiant.

1.3 *Dibrisiant*

Darperir dibrisiant yn ôl cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu gwerth asedau sefydlog diriaethol trwy randaliadau cyfartal dros yr oes ddefnyddiol yr amcangyfrifir sydd ganddynt. Codir dibrisiant blwyddyn gyfan ym mlwyddyn prynu ased. Mae eu hoes fel a ganlyn:

• Cyfarpar TG	3-5 mlynedd
• Dodrefn a Ffitiadau	5 mlynedd
• Offer Swyddfa	5 mlynedd

Lle'r amherir ar ased sefydlog diriaethol, codir cost yr amhariad net ar y Datganiad o'r Costau Rhedeg yn y flwyddyn y digwyddodd.

1.4 *Incwm Gweithredol*

Incwm gweithredol yw incwm sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgareddau gweithredu Estyn. Mae'n cynnwys ffioedd a thaliadau am wasanaethau a ddarparwyd yn bennaf (ar sail cost lawn i gwsmeriaid allanol) ac incwm amrywiol arall. Mae Trysorlys EM wedi cyhoeddi cyfarwydddeb derbyniadau sy'n caniatáu i Estyn gadw derbyniadau felly.

1.5 *Gwariant gweinyddol*

Dadansoddir y Datganiad o'r Costau Rhedeg rhwng costau gweinyddol a chostau rhaglenni. Mae costau gweinyddu yn dangos costau rhedeg Estyn fel y'u diffinnir dan y gyfundrefn rheoli costau gweinyddol, ynghyd ag incwm cysylltiedig.

1.6 *Gwariant rhaglenni*

Mae costau rhaglenni'n adlewyrchu taliadau heb fod yn daliadau gweinyddol gan Estyn. Taliadau i drydydd parti dan gontract ar gyfer gwaith arolygu yw'r rhain yn bennaf. Caiff unrhyw symiau sydd yn dal heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn am arolygiadau Tymor y Gwanwyn eu cynnwys dan gredydwy. Caiff unrhyw gontractau a wnaed yn ystod y flwyddyn ar gyfer arolygiadau sydd i'w cynnal yn y tymhorau ysgol dilynol eu datgelu fel ymrwymadau yn y nodiadau i'r cyfrifon.

1.7 *Tâl cyfalaf*

Mae credyd, sy'n adlewyrchu cost y cyfalaf a ddefnyddiwyd gan Estyn, wedi'i gynnwys yn y costau rhedeg a'r costau rhaglenni. Mae'r credyd wedi'i gyfrifo yn ôl cyfradd safonol y llywodraeth o 6 y cant mewn termau real ar bob ased llai rhwymedigaethau, ac eithrio balansau arian parod a gedwir yn Swyddfa Tâl-feistr Cyffredinol EM.

1.8 *Treth ar Werth*

Mae rhan fwyaf o weithgareddau Estyn y tu allan i gwmpas TAW ac, yn gyffredinol, nid yw'r dreth allosod yn berthnasol, ac nid yw treth fewnbwn ar bryniannau yn adferadwy. Codir cost TAW anadferadwy ar y categori gwariant perthnasol neu'i gynnwys yng nghost prynu cyfalafog asedau sefydlog. Lle codir treth allosod neu fod TAW mewnbwn yn adferadwy, nodir y symiau heb TAW.

1.9 *Pensiynau*

Mae darpariaethau Cynlluniau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gymwys i gyn-weithwyr a gweithwyr presennol, ac fe'u disgrifir yn Nodyn 2. Nid yw elfennau budd-daliadau'r cynlluniau a ddiffinnir yn cael eu hariannu, ac maent yn anghyfrannol ac eithrio mewn perthynas â budd-daliadau dibynyddion. Mae Estyn yn cydnabod cost ddisgwyliedig yr elfennau hyn ar sail systematig a rhesymegol dros y cyfnod y bydd yn elwa o wasanaethau gweithwyr trwy dalu i Brif Gynlluniau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) symiau a gyfrifir ar sail gronol. Codir tâl ar y PCSPS am y rhwymedigaeth i dalu budd-daliadau yn y dyfodol. O ran elfennau cyfraniadau'r cynlluniau a ddiffinnir, mae Estyn yn cydnabod y cyfraniadau sy'n daladwy am y flwyddyn.

1.10 *Costau ymadael yn gynnar*

Mae'n ofynnol i Estyn dalu cost ychwanegol budd-daliadau sydd ar ben budd-daliadau arferol y PCSPS mewn perthynas â gweithwyr sy'n ymddeol yn gynnar. Mae Estyn yn darparu ar gyfer y gost hon yn llawn pan fo'r rhwymedigaeth yn codi.

1.11 *Prydlesi gweithredu*

Codir taliadau rhentu prydlesi gweithredu ar y Datganiad o'r Costau Rhedeg mewn symiau cyfartal dros gyfnod y prydles.

2. Nifer y staff a chostau staff

a) Mae costau staff yn cynnwys:

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
	Cyfanswm	Cyfanswm
Cyflogau	3,552	3,235
Costau nawdd cymdeithasol	334	268
Costau pensiwn arall	565	515
Cyfanswm Costau Net	4,451	4,018
Ynghyd â:		
Secondiaid i Mewn	-	-
Staff Asiantaethau	127	54
Cyfanswm	4,578	4,072

Mae'r PCSPS yn gynllun budd-dâl diffiniedig aml-gyflogwr nad yw'n cael ei ariannu, ond nid yw Estyn yn gallu nodi'i gyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau sylfaenol. Cynhaliwyd prisiad actiwaraid llawn fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2003. Gellir cael manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet: Pensiwn Sifil (<http://www.civilservice-pensions.gov.uk>).

Ar gyfer 2003-04, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £565,372 yn daladwy i'r PCSPS (2002-03 - £514,811) ar un o'r pedair cyfradd yn yr ystod 12 i 18.5 y cant o dâl pensiynadwy, yn seiliedig ar fandiau cyflog. Bydd Actiwari'r Llywodraeth yn adolygu cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd yn dilyn prisiad cynllun. Bydd y cyfraddau yn aros yr un fath y flwyddyn nesaf, yn amodol ar ailbrisiu'r bandiau cyflog, ond cânt eu cynyddu o 2005-06 ymlaen. Mae cyfraddau'r cyfraniadau'n adlewyrchu buddion fel byddant yn cronni, nid pan delir y costau mewn gwirionedd, ac maent yn adlewyrchu profiad blaenorol y cynllun.

Nid oes gan Estyn unrhyw Gyfrifon pensiynau Partneriaeth.

b) Roedd cyfartaledd nifer y bobl gyfwerth ag amser llawn yn cael eu cyflogi (gan gynnwys uwch reolwyr) yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2003-2004	2002-2003
Amcan 1	80.9	73.4
Amcan 2	14.3	17.3
Cyfanswm Nifer	95.2	90.7

Mae'r dosbarthiad o gyfanswm niferoedd y staff i amcanion wedi'i wneud gyda chyfeiriad at yr amser cymharol a dreuliodd gan staff Estyn ar weithgareddau craidd.

- c) Mae'r adrannau canlynol yn rhoi manylion am gyflog a buddion pensiwn uwch reolwyr Estyn.

Cyflog

	2003-04		2002-03	
	Band Cyflog £000	Buddion mewn nwyddau (at y £100 agosaf)	Band Cyflog £000	Buddion mewn nwyddau (at y £100 agosaf)
Susan Lewis – <i>Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru</i>	85-90	0	80-85	0

Yn unol â DAO12/00, nid yw gweddill aelodau'r Bwrdd Rheoli wedi rhoi caniatâd i ddatgelu manylion eu cyflog a manylion buddion eu pensiwn. Mae eu cyflogau nhw ym Mand Cyflog 1 yr Uwch Wasanaeth Sifil (£52,403 - £110,047).

Mae cyflogau'n cynnwys cyflogau gros, y taliadau bonws sy'n daladwy am berfformiad, hawl wedi'i chadw i bwysiad Llundain neu lwfansau Llundain, lwfansau recriwtio a chadw staff a lwfansau eraill i'r graddau sy'n amodol ar drethi'r DU.

Buddion Pensiynau

	Cynnydd go iawn mewn pensiwn yn 60 oed £000	Cyfanswm y pensiwn cronodig yn 60 oed ar 31 Mawrth 2004 a chyfandaliad cysylltiedig £000	Gwerth Trosglwyddiad Cyfwerth ag Arian ar 31 Mawrth 2003 £000 Agosaf	Gwerth Trosglwyddiad Cyfwerth ag Arian ar 31 Mawrth 2004 £000 Agosaf	Cynnydd Gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddiad Cyfwerth ag Arian £000 Agosaf
Susan Lewis – <i>Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru</i>	0-2.5 ynghyd â chyfandaliad o 5.0-7.5	35-40 ynghyd â chyfandaliad o 105-110	577	629	29

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

Darperir buddion pensiwn drwy drefniadau Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil. O 1 Hydref 2002, gall gweision sifil fod mewn un o dri chynllun buddion statudol a ddiffinnir ar sail 'cyflog terfynol' (classic, premium a classic plus). Nid yw'r cynlluniau hyn wedi'u hariannu ac mae cost buddion yn cael eu talu gydag arian y pleidleisir arno gan y Senedd bob blwyddyn. Caiff pensiynau sy'n daladwy dan classic, premium a classic plus eu cynyddu'n flynyddol yn unol â newidiadau yn y Mynegai Prisiau Adwerthu. Gallai gweithwyr sy'n ymuno ar ôl 1 Hydref 2002 ddewis rhwng aelodaeth o premium neu ymuno â threfniant rhanddeiliaid 'pryniant arian' ansawdd gyda chyfraniad sylweddol gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Gosodir cyfraniadau gweithwyr ar gyfradd o 1.5% o enillion pensiynadwy ar gyfer classic a 3.5% ar gyfer premium a classic plus. Mae buddion yn classic yn cronni ar gyfradd o 1/80 y cyflog pensiynadwy ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n gyfwerth â phensiwn o dair blynedd yn daladwy ar adeg ymddeoliad. Mae buddion premium yn cronni ar gyfradd o 1/60 yr enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig (ond gall aelodau ildio (trosglwyddo) rhywfaint o'u pensiwn i ddarparu cyfandaliad). Yn ei hanfod, mae classic plus yn amrywiad ar premium, ond mae buddion o ran gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn yr un modd â classic.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn rhanddeiliad. Mae'r cyflogwr yn rhoi cyfraniad sylfaenol o rhwng 3% a 12.5% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) mewn pensiwn rhanddeiliad a ddewisir gan y gweithiwr. Nid oes rhaid i'r gweithiwr gyfrannu, ond pan fydd yn gwneud hynny, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at uchafswm o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.8% ychwanegol o'r cyflog pensiynadwy i dalu am gost yswiriant budd risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeoliad yn sgil iechyd gwael).

Gellir gweld manylion pellach am drefniadau Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil ar y wefan www.civilservice-pensions.gov.uk

Gwerthoedd Trosglwyddiad Cyfwerth ag Arian

Gwerth Trosglwyddiad Cyfwerth ag Arian (CETV) yw gwerth cyfalaf a aseswyd gan actiwari buddion y cynllun pensiwn a gronwyd gan aelod ar adeg benodol. Y buddion y rhoddwyd gwerth arnynt yw buddion yr aelod a gronwyd ac unrhyw bensiwn priod amodol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant i sicrhau buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan mae aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddion a gronwyd yn eu cyn-gynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn gysylltiedig â'r buddion a gronwyd gan yr unigolyn yn sgil eu haelodaeth lwyr yn y cynllun pensiwn, ac nid eu gwasanaeth mewn swydd uwch yn unig y mae datgeliad yn berthnasol iddo. Mae'r ffigurau CETV, ac o 2003-04 ymlaen, trefniadau pensiwn eraill, yn cynnwys gwerth unrhyw fudd pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolion wedi'i drosglwyddo i drefniadau Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil ac y mae Pleidlais y Gwasanaeth Sifil wedi derbyn taliad trosglwyddo ar ei gyfer sy'n gymesur â'r rhwymedigaethau pensiwn ychwanegol sy'n cael eu cynnwys. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd pensiwn ychwanegol a gronwyd gan yr aelod yn sgil prynu blynyddoedd ychwanegol ganddynt o wasanaeth pensiwn yn y cynllun gyda'i arian ei hun. Cyfrifir CETV o fewn y canllawiau a'r fframwaith a ragnodir gan Sefydliad a Chyfadrann Actiwariaid.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir i bob pwrpas gan y cyflogwr. Mae'n rhoi cyfrif am y cynnydd mewn pensiwn cronodig yn sgil chwyddiant, cyfraniadau a delir gan y gweithiwr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddir o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac yn defnyddio ffactorau prisiant y farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

3. Costau gweinyddol eraill

	2003-2004 £000	2002-2003 £000 Ailddatganwyd
Rhentu dan brydlesi gwerthu:		
- llogi llungopiwyr	5	6
- adeiladau	353	320
Costau adeiladau eraill	382	192
TG a thelathrebu	305	168
Gwasanaethau canolog Cynulliad Cenedlaethol Cymru	66	59
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch	238	258
Cyflog yr archwilydd – archwilio'r cyfrifon	20	19
Gwariant arall	201	236
Eitemau heblaw am arian parod:		
- dibrisiant	155	190
- cost credyd cyfalaf	(5)	(1)
- darpariaeth ar gyfer costau ymadael yn gynnar	1	5
	<u>1,721</u>	<u>1,452</u>

Yng nghyfrifon cyhoeddedig 2002-03, cafodd costau adeiladau eraill o £101,000 eu cynnwys yn y rhentu dan brydlesi gweithredu - adeiladau. Mae'r rhain bellach wedi'u datgelu gyda chostau adeiladu eraill. Nid oes unrhyw effaith ar gyfanswm y costau gweinyddol yr adroddwyd arnynt y llynedd.

4. Costau net rhaglenni

	2003-2004		2002-2003 Ailddatganwyd	
	£000	£000	£000	£000
Gwariant cyfredol				
Arolygiadau addysg ôl-16 a chostau cysylltiedig	216			277
Arolygiadau ysgolion a chostau cysylltiedig	3,082			2,661
Arolygiadau meithrinfeydd a chostau cysylltiedig	16			15
Arolygiadau Hyfforddiant yn y Gwaith	92			35
Gwasanaethau gwybodaeth	138			83
Cynadleddau a chysiau byr	<u>7</u>			<u>10</u>
		3,551		3,081
Eitemau heblaw am arian parod:				
- cost credyd cyfalaf		<u>(35)</u>		<u>(47)</u>
		3,516		3,034
Llai: incwm rhaglenni (Nodyn 5)		<u>(8)</u>		<u>(5)</u>
		<u>3,508</u>		<u>3,029</u>

Yng nghyfrifon cyhoeddedig 2002-03, cafodd costau arolygiadau Hyfforddiant yn y Gwaith eu cynnwys mewn arolygiadau addysg Ôl 16 a chostau cysylltiedig. Mae'r rhain bellach wedi'u datgelu ar wahân ac mae ffigurau'r flwyddyn flaenorol wedi'u hailddatgan yn briodol. Nid oes unrhyw effaith ar gyfanswm net y costau rhaglenni a adroddwyd arnynt y llynedd.

5. Incwm rhaglenni

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
Incwm rhaglenni		
- ffioedd cofrestru	8	5
Cyfanswm	8	5

Gan fod yr incwm a dderbynnir o ffioedd cofrestru yn fach a'i fod yn gallu amrywio o'r naill flwyddyn i'r llall, nid yw'n cael ei gynnwys yn y ffigurau Amcan yn Atodlen 1.

6. Cysoni costau rhedeg net â chyfanswm rheoli a'r alldro adnoddau net

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
Costau rhedeg net	9,807	8,553
Alldro adnoddau net	9,807	8,553

Cyfanswm y gwariant a'r incwm a nodir yn y Datganiad o Gostau Rhedeg (Atodlen 2) yw'r costau rhedeg net. Cyfanswm yr elfennau hynny o'r gwariant a'r incwm sy'n amodol ar gymeradwyaeth y Senedd yw'r alldro adnoddau net.

7. Asedau sefydlog

	Cyfarpar TG £000	Celfi a Ffitiadau £000	Offer Swyddfa £000	Cyfanswm £000
Cost neu brisiad				
Ar 1 Ebrill 2003	369	239	132	740
Ychwanegiadau	-	66	-	66
Ar 31 Mawrth 2004	369	305	132	806
Dibrisiant				
Ar 1 Ebrill 2003	241	144	80	465
Codwyd yn y flwyddyn	69	61	25	155
Ar 31 Mawrth 2004	310	205	105	620
Gwerth net ar bapur				
Ar 31 Mawrth 2004	59	100	27	186
Ar 1 Ebrill 2003	128	95	52	275

8. Symudiadau mewn cyfalaf gweithio heblaw am arian parod

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
Cynnydd mewn dyledwyr (Cynnydd)/Gostyngiad mewn credydwyr	10 (744)	3 (4)
	<u>(734)</u>	<u>(1)</u>

9. Dyledwyr

	31 Mawrth 2004 £000	31 Mawrth 2003 £000
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn:		
Dyledwyr eraill	11	29
Trethi	34	30
Rhagdaliadau ac incwm cronodig	123	99
	<u>168</u>	<u>158</u>

10. Arian parod yn y banc ac mewn llaw

	31 Mawrth 2004 £000	31 Mawrth 2003 £000
Balans ar 1 Ebrill	69	587
All-lif arian parod net	(60)	(518)
Balans ar 31 Mawrth	<u>9</u>	<u>69</u>

Mae Swyddfa Tâl-feistr Cyffredinol EM (STC) yn darparu gwasanaeth bancio cyfrif cyfredol. Roedd y balansau canlynol yn cael eu dal ar 31 Mawrth:

	31 Mawrth 2004 £000	31 Mawrth 2003 £000
Balansau yn yr STC	7	70
Banciau masnachol ac arian parod mewn llaw	2	(1)
	<u>9</u>	<u>69</u>

11. Credydwyr: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	31 Mawrth 2004 £000	31 Mawrth 2003 £000
Credydwyr masnach	1,154	847
Credydwyr eraill	169	131
Cyllid y Gyflogres	384	-
Croniadau ac incwm gohiriedig	43	28
	<u>1,750</u>	<u>1,006</u>

12. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

Costau ymadael yn gynnar: Rhwymedigaethau uwchlaw budd-daliadau pensiwn arferol cyn-weithwyr sydd wedi ymddeol yn gynnar.

	£000
Balans ar 1 Ebrill 2003	205
Cynnydd yn y ddarpariaeth	1
Symiau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	(88)
	<u>118</u>

13. Cysoni'r gost rhedeg net â newidiadau yn y gronfa gyffredinol

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
Cost rhedeg net ar gyfer y flwyddyn (Atodlen 2)	(9,807)	(8,553)
Cyllid net oddi wrth Gynulliad Cenedlaethol Cymru	9,051	8,155
	<u>(756)</u>	<u>(398)</u>
Addasiadau cost tybiannol:		
- cost credyd cyfalaf	(40)	(48)
Gostyngiad net yn y Gronfa Gyffredinol	(796)	(446)
Cronfa gyffredinol ar 1 Ebrill	(709)	(263)
Cronfa gyffredinol ar 31 Mawrth (Atodlen 3)	(1,505)	(709)

14. Ymrwymadau dan brydlesi gweithredu

	2003-2004 £000		2002-2003 £000	
	Tir ac Adeiladau	Arall	Tir ac Adeiladau	Arall
Ar 31 Mawrth 2004, roedd Estyn wedi ymrwymo i wneud y taliadau canlynol yn ystod y flwyddyn nesaf mewn perthynas â phrydlesi gweithredol yn dod i ben:				
- cyn pen blwyddyn			-	-
- rhwng dwy a phum mlynedd		6	-	1
- ar ôl pum mlynedd	359		211	-
	<u>359</u>	<u>6</u>	<u>211</u>	<u>1</u>

15. Ymrwymadau cyfalaf

Nid oedd unrhyw ymrwymadau cyfalaf eraill ar 31 Mawrth 2004.

16. Ymrwymadau eraill

Mae Estyn wedi cytuno ar gontractau na ellir eu canslo (nad ydynt yn brydlesi gweithredol) ar gyfer gwaith arolygu gwerth £1,031,690 ar 31 Mawrth 2004. (2002-2003 £772,669).

17. Rhwymedigaethau amodol

Nid oedd unrhyw rwymedigaethau amodol ar 31 Mawrth 2004.

18. Nodyn i Atodlen 5

Mae cost credyd cyfalaf Estyn wedi'i rhannu rhwng amcanion ar sail costau gros cysylltiedig.

Mae gwariant rhaglenni wedi'i ddyrannu fel a ganlyn:

	2003-2004 £000	2002-2003 £000
2003-04		
Costau Rhaglenni		
1. Arolygu darparwyr unigol addysg a hyfforddiant, a gwasanaethau cysylltiedig yng Nghymru, at safon uchel.	3,371	2,942
2. Rhoi cyngor annibynnol a chadarn, ar sail tystiolaeth arolygiadau, i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i'w gynorthwyo wrth ffurfio ac arfarnu polisi addysg a hyfforddiant.	145	92
Costau Rhaglenni	3,516	3,034

Mae costau gweinyddu wedi'u priodoli i amcanion yn unol â'r defnydd arfaethedig o adnoddau yn ystod y flwyddyn. Mae incwm wedi'i ddyrannu i amcanion yn yr un cyfrannau â gwariant cysylltiedig.

19. Trafodion Partïon Cysylltiedig

Roedd nifer fach o drafodion perthnasol yn ystod y flwyddyn rhwng Estyn a Chynulliad Cenedlaethol Cymru a'r sefydliadau Llywodraeth canlynol yr ystyrir eu bod yn bartïon cysylltiedig:

Swyddfa'r Tâl-feistr Cyffredinol
Y Comisiwn Archwilio

Nid oes unrhyw un o'r staff rheoli allweddol na phartïon eraill cysylltiedig wedi ymgymryd ag unrhyw drafodion perthnasol ag Estyn yn ystod y flwyddyn.

20. Offerynnau Ariannol

Mae'r Safon Adrodd Ariannol 13 (SAA 13), *Deilliadau ac Offerynnau Ariannol Eraill*, yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu rôl offerynnau ariannol yn ystod y cyfnod o ran creu neu newid y risgiau i endid wrth ymgymryd â'i weithgareddau. Oherwydd natur anfasnachol ei weithgareddau a'r ffordd y caiff adrannau'r llywodraeth eu hariannu, nid yw Estyn wedi'i amlygu i'r graddau o risg ariannol a wynebwr gan endidau busnes. Yn ogystal, mae gan offerynnau ariannol rôl llawer mwy cyfyngedig o ran creu neu newid risg na'r hyn a fyddai'n arferol ar gyfer y cwmnïau cofrestredig y mae SAA 13 yn fwyaf perthnasol iddynt. Caiff asedau a rhwymedigaethau ariannol Estyn eu creu gan weithgareddau gweithredu o ddydd i ddydd ac nid oes cyfrifoldeb arnynt i newid y risgiau a wynebwr gan yr adran wrth ymgymryd â'i gweithgareddau.

Risg Hylifedd

Mae Estyn yn dibynnu yn y lle cyntaf ar nawdd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer ei anghenion adnoddau, ac nid yw felly'n wedi'i amlygu i risgiau hylifedd sylweddol.

Risg Cyfradd Llog ac Arian Tramor

Nid yw Estyn yn dal unrhyw adneuon sylweddol, ac mae'r holl asedau a rhwymedigaethau perthnasol yn cael eu cyfenwi mewn sterling, felly nid yw wedi'i amlygu i unrhyw risg cyfradd llog na risg arian tramor.